

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

20 octombrie st. v.

1 novembre st. n.

Este în fiecare duminică.

Redacțiunea :

Strada principală 375 a.

Nr. 42.

ANUL XXVII.

1891.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.; pe 1/4
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Cumintele făgădușce — și prostul trage nădejde.

(Poveste.)

Au o și jidanii pe an când trebuie să lese un român să le păzescă școla. De unde și până unde, au găsit pe badea Ivan. Șede Ivan totă noaptea de strajă, iar a doua și jidanii îl întreabă că ce a vădut.

— Iacă ce. Astă noapte a venit un jidan bătrân și mi-a spus că-i Avram și ca să ve spun voue ca să-i trimeteți douăzeci de jidani, că are mare nevoie de ei.

— Da nu știi, nu ți-a spus încăltea ce are să facă cu ei?

— Ia asta nu mi-a venit în cap să-l întreb.

— Pe unde ôre să se ducă la densus?

— De asta ve plângeți? Las că ve arăt eu.

Și strîng douăzeci de jidani și se duc după Ivan; merg ei, Ivan în căruță, jidanii pe jos. Când sêra, potriveșce Ivan să li șe 'ntunece într'o pădure.

— Bade Ivane, noi unde ne culcăm?

— Unde să ve culcați? Las că ve găseșce eu ac de cogioc.

— Me rog, da nu pré departe de căruță, că ne temem.

— Las pe mine, că dóră am atâta 'n cap.

Ia Ivan căruță și-o trage între niște moșinoie de furnici, se culcă el în căruță, iar jidanii pe jos impregiurul lui.

N'au apucat bine a adormi și prind jidanii a se vêrcolî pe pământ ca șerpîi.

— Dormi, bade Ivane?

— Cum, voi nu dormiți?

— Cum să dormim, cum ne mânâncă ceva de ne găteșce?!

— Ce chitiți voi; nu-s și eu om ca voi, pare că pe mine nu me mânâncă, dar ce să fac, n'am eu grija ceea, îs trudit ca vai de capul meu, trebuie să dorm.

Până la ȃiuă li s'au părut jidanilor un an. A doua și iar se scólă și merg cât merg până de colea sêră ajung la un stejar mare.

— Hai să stăm aici, ȃice badea Ivan.

— Bine, fie cum ȃici; da unde să ne culcăm,

că șcim bine, că nici n'om dormi în noaptea asta, dar nici pe pământ nu ne culcăm.

— Nu cumva ve trebui chilote; nu se merge așa când te duci la Avram, dar de socot, suiți-ve 'n copacul ista și ve culcați.

— Dta unde te culci?

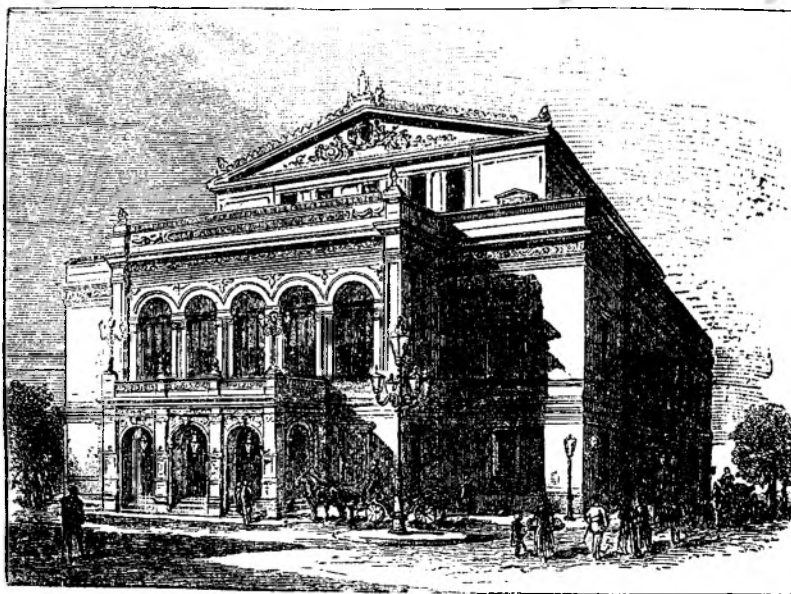
— Tot în copac; numai suiți-ve voi mai întei, că vin și eu, numai să-mi cat de cal.

Se suie toți jidanii în copac, la urma urmei se urcă și el c'un feresêu și tot

taie crengile alătura cu copacul hăt de sus de pe unde nu erau jidani și tot le taie și tot se cobôră și așa taie tôte crengile până jos, lăsându-le intinate ca de-o muche de cuțit.

Cum eră întuneric, se cobôră el binișor, se suie 'n căruță, se învêleșce bine cu sumanul peste cap și dôrme dus.

Când au început a dormi jidanii 'mai cu gust, unul nu șciu ce face de drege, cum se cioșmoliă, numai ce face bof jos la pământ și unde nu începe a se vaieră în gura mare, de a trezit tótă jidovimea, carê trezită din somn, eră ca de pe lumea cealaltă și de frică unde nu 'ncep a-și pierde cumpêtul și-a

Teatrul Național în Bucuresci.

se rupe crengile și-a se duce de-a dura din copac. Care cum cădea, rămânea pe loc.

Când la ziua, nu mai rămăsese decât doi jidani și încă aceia nu erau teferi; cată ei să vedă pe badea Ivan, da el spălase putina, atunci se duc să-l așeze pe Ivan cum i se cade. Se sfătuesc ei ce să-i facă, ca să-i vie de hac; se pun de pândă și pe când dormia, pun mâna pe dânsu, îl viră 'ntr'un sac și-l lăgă la gură, apoi îl duc la iaz. îl pun pe mal și ei intră 'n mără să se mai încăldescă, că eră tōmnă și le eră cam frig numai in anterie.

Fac ei cât ne-am odihni, atăta are de trăit și badea Ivan. Da, iată că trece-un boer cu trăsura cu patru cai, vede sacul și trimite vizitiul să vedă ce-i. Atunci Ivan strigă: Cum nu știu carte, c'aș fi Domn peste Palestina.

— Știu eu, lasă-me pe mine!

Bucuros ese Ivan din sac și intră boerul.

Da vizitiul n'are ce lucră, pe semne că-i eră greu de țile, el țice:

— Ți-am fost slugă cu priință și te-am slugit cu dreptate, ia-me și pe mine, că mi-i face pōte măcar un ministru.

— Vină, nu mi-i de-i incape.

Ivan îi inghizneșce pe amēdoi in sac, el se suie in trăsura, dă bici cailor și pe aici ți-i drumul.

Jidanii s'au odihnit cât s'au odihnit, pe urmă ieu sacul și bof in iaz și stau și privesc ce are să facă badea Ivan.

Da Ivan, după ce a mers o bucată bună, ce-i tună prin cap, își face socotēla:

— N'ar fi bine, să me 'ntorn să ved ce fac jidanii?

Când ajunge la iaz, îi găseșce tot acolo, c'așteptau să vedă ce-a face Ivan și când îl ved cu trăsura, își pun mânilē 'n cap.

— Bine, bade Ivane; ce-ai făcut, că noi dōr te-am svērlit in iaz.

— Da ce, pasemete eu is prost să stau in iaz, nu-i de geabă vorba ceea, că jidanu-i tot jidan. Voi ați vrut să-mi faceți un reu și iată ce reu mi-ați făcut.

— Spune-ne și noue, me rog dtale, cum ai căpētat trăsura asta?

— Să vedeți voi, in iazul ista sūnt bogățiile mamei pământului, eu mi-am luat atăta cât să-mi ajungă pe tōtă viața; vedeți geamandanul ista, și le-arată sacul boerului, e plin de galbeni și pietre scumpe.

— Arată-ne incaltea și noue!

— Cum nu? Acea grige oi mai purtă; de ve trebue, n'aveți decât să ve duceți să ve luați și voi.

Își trage trăsura pe mal și unde nu se vede trăsura frumos pe apă și el le-o arată jidanilor țicēnd:

— De nu me credeți, uitati-ve și vedeți!

Atunci jidanii pe rudă pe saniută șciobile șciobile sar cu toții in iaz și cum au sărit, n'au mai eșit inapoi.

Elena D. O. Sevastos.

Lumea e ca un bolnav, care, cu vremea, se obișnuēșce cu bōla sa.

*

Limba inimii n'are nevoie de vorbe ca să fie înțelēsă, ea e scrisă in ochi..

*

Viața sēmēnă cu o gălētă de apă limpede care se turbură cu cât bei din ea.

*

Ești singur in lume când iubești, sēu când suferi.

Veronica Micle.

Viēța și operele sale.

(Incheiare.)

Domnelor și domnilor: am țis că citind poeziile Veronichii Micle dela un capēt și pān la celalalt, vedem că de și fiecare poezie pōrtă un titlu, inse tōtă cartea formēză o 'nlănțuire de fapte de 'ntēmplari, cu alte cuvinte un roman intreg in care deslușit se desfășōră un sentiment puternic și gânduri cari mereu sūnt legate cātră una ș-aceeăș ființă: Eminescu. Cine țice inse Eminescu și șcie viața sbuciumată a nefericitului poet, pōte judecă despre ceea ce a trebuit să 'ndure femeia care l'a admirat, mai mult, femeia care l'a iubit.

Toți am luat parte la nenorocirea lui Eminescu, care cu vorba, care cu diferite ajutōre, inse ea a luat parte cu sufletul la tōte neajunsurile grele și triste prin care, pānă la mōrte, șcim că a trecut poetul!

La 'nceput viața lor, precum singur a spus-o Eminescu:

Eră un vis misterios
Și blānd din cale-afară
Și prea eră de tot frumos,
D'a trebuit să pieră.

Prea mult un ānger mi-ai pārut
Și prea pușin femeie,
Ca fericirea ce-am avut
Să fi putut să stee.

Multă vreme pe ei i-au legat puternice legături, inse ea țice: «Adesea ori in poezie se sacrifică ideea pentru rimă, in viața inima pentru situațiuni sociale.» Amariciunea lor că nu s'au unit in căsătorie a fost pōte un bine, căci, chinuiți amēdoi cāte lucruri frumōse n'au lāsāt să le eșă de sub condeiu și pōte tocmai din acēstă cauză.

Ce frumos sună «Dorința» lui Eminescu:

Vino 'n codrul la isvorul,
Ce se lēgānă pe prund,
Unde prispa cea de brazde
Crengi plecate o ascund.

Și in brațele-mi intinse
Să alerg pe piept să-mi cați;
Să-ți desprind din creșcet vēlul,
Să-l ridic de pe obrați.

Pe genuchii mei ședē-vei,
Vom fi singuri singurei;
Iar in pēr infiorate
O să-ți cață flori de tei!

Fruntea albă, 'n pērul galben
P'al meu braț incet s'o culci,
Lāsānd pradă gurei mele
Ale tale buze dulci.

Vom visă un vis fericē,
Ingānā-ne-vor c'un cānt
Singuratece isvōre,
Blānda batere de vēnt.

Adormind de armonia
Codrului bātut de vēnturi,
Flori de tei d'asupra nōstră
Au să cadă rēnduri, rēnduri!

(Aplause.)

Genialul poet ni se arată în doue chipuri: un-ori e dulce, blând și senin în versul seu ca o copilă, alte ori cu cugetarea sa puternică se 'nălță pe de-a-supra omeniei, vrea o lume care nu există, iar pe acesta o 'nfierză.

Femeia, în poeziile sale, după cum a spus-o și eminentul nostru critic, dl I. Gherea, pare un subiect palid; poetul gândește la tot mai puțin ca la dânsa: E bărbat.

Veronica Micle e subiectivă; nu cugetă la nimic afară de dânsul: E femeie.

Unii critici îi bagă vină că e prea subiectivă, iar ea despre dânsii dice: «Omenii incapabili d'a face ceva bun în această lume, așteptă ca alții să facă chiar imposibilul.» — Mi se pare, că întru câțva poeta are dreptate, căci la noi arare se face o critică serioasă. Când cineva e cunoscut, numele seu se trimbițeză pe toate tonurile; când inșe este altfel, cartea, trimisă criticilor de autor, chiar fără ca ei s'o citescă fac despre dânsa o dare de sémă greșită, induc lumea în eróre, iar cei ce au aplecare la lucru, pierdând ori ce iluziune, aruncă condeiul!

Mai avem și alt păcat: În ori ce critică d'acest fel nu se are 'n vedere opera, ci persóna și, mi se pare, că vorba fiind despre artă, un critic serios nu va tacă persóna artistului, păcatele lui le va lăsa totdeuna în afară.

Mai toți ómenii de geniu ca Musset, Heine, Henri Murger au dus o viață cât se pôte de neregulată; ca ómeni de societate ei nu valorau mai nimic; cu toate acestea trăind în țeri unde se face o dreptă critică și de cătră ómeni competenți, ei n'au fost insultați în chipul cum pôte cu toții ați avut ocaziunea a vedé făcându-se la adresa autorilor prin gazetele noastre. (Aplause.)

La noi nu se discută un lucru: se face. Pentru unii se cerne cu sita, pentru alții cu dêrmanul, dar la nimeni nu s'arată ce-i bun și ce este reu seu cum ar trebui să se facă pentru ca operilor bune să li se dea adevărata valóre și să fie bine aprețiate de masa publicului cititor. (Aplause.)

Ved după chipurile dvóstre, că-am abordat un subiect despre care ar fi multe de spus, dar nevoind a profitá de rábdarea dv., să-mi dați voe a trece peste aceste detalii.

S'a đis că poeții sânt adesea și profeti; dovadă Eliade, pe care cu drepte cuvinte l'am puté numi Ión gură-de-aur; dovadă Bolintineanu, care cutéză a strigá plin de curagiu în momentele cele mai critice:

Viitor de aur România are
Și prevéd prin secolii a ei înălțare.

Veronica Micle e profetă pentru dânsa și, în tainutul boschet, în pădurea cu cotituri, pe prispa cea de braze chiar ș-alătura cu iubitul ei ea tresare, e chinuită de un viitor nefericit pe care prea bine îl lasă să se 'ntelégă din alăturatele versuri:

De ce în sufletul meu simt
Durere: Pôte că me miat
Speranțele și-a mea iubire
E-o deșertă amăgire.

Iar când pe tine te 'ntelnesc,
În ochii tei cu drag privesc,
De ce în dulcea lor privire
Citesc așa nenorocire?

De ce când mâna ta o strîng,
Mi-e jale de-mi vine să plîng,
Pare că-o crudă prevestire
D'un reu nespus îmi dá de șcire.

În genere stilul poeziilor Veronichii Micle nu are nici el presiuni puternice, nici un colorit prea viu, nici o prea adâncă cugetare; cu toate acestea, în poeziile sale găsești un *nu știu ce*, care te farmecă, care te face să plîngi alături cu femeia care a suferit atâta. În fine, versurile ei se pot aseména cu acele cruci puse pe cale la respintii; nu sânt bisericile ele, dar, cu toate acestea drumetul descoperindu-și capul își reculege gândurile, salută cu respect acesta simplă, dar majestósă formă a creștinătăței, iar în ea cinstește par că cu mai multă adorațiune pe Dđeu! (Aplause prelungite.)

Sânt nume cari au însușirea d'a însemná ceva. Veronica e nume de flóre; ca flóre a 'nclinat fruntea și s'a stins:

Suflet ce-ai sburat spre ceruri, suflet care ai iubit,
Ai fost mare prin durere, iar durerea te-a zdrobit;
Dar în inimile noastre, tu de-a pururi vei trăi,
Căci poetă ai fost mare și-ai știut a suferi!

În điaua de 16 iunie în ospiciul din strada plantelor în București, fără de un prieten, fără de un tovarăș și în condițiunile cele mai triste, se stinge Eminescu. — Fără să știe nimic despre această nenorocire, Veronica Micle publică chiar în fatala đi poezia sa, dați-mi voia a o ceti, fiind ultima:

Raze de lună.

Ce n'ar da un mort din grópă pentru-un resărit de lună?
Ai đis tu și eu atunce când p'a dorului aripe,
Đuși de al iubirei farmec, privind cerul împreună,
Noi visam eternitatea în durata unei clipe!

Ce n'ar da un mort din grópă pentru-o jerie de rază,
Ce din lună se cobóră și pământul îl atînge,
Să mai simtă încă-odată fruntea că i-o luminezá
Și că 'n pieptul seu vieța cu căldură se resfrînge.

Sigur noi credeam că dânsul ar schimbá cu bucurie
A sa liniște eternă, pacea lui nestrămutată,
Petru-o rază dela lună, pentru-o dulce nebulie,
Pentru-o clipă de iubire, din vieța d'alta dată.

Inșe clipa de iubire sbóră, sbóră fir de urmă
Și în locul ei amarul și pustitul ne remâne;
Ah! și, ca să porți povara unui chin ce nu se curmă,
Tu cu mórtea ta în suflet te třești de ađi pe mâne.

Dacă-ar da un mort din grópă pentru-un resărit de lună
A sa liniște eternă, eu aș da de voe bună
Tóte razele din lună, toate razele din sóre,
Să te pot uitá pe tine, să simt sufletu-mi că móre.

E cea din urmă. — Acest cânt al lebedei este o profetie.

Le doue luni după mórtea lui Eminescu, în vèrstă de 40 de ani, în mănăstirea Văratec, unde se dusesese să petrecă véra cu copila sa cea mică, se stinge și dânsa. Mai pot dar astăđi cădê rënduri rënduri flori de tei peste doue morminte. (Aplause.)

I-am cunoscut pe amândoi; ori de câte ori me gândesc la dânsii, nu pot pricepe cum de pământul se îndură să inghiță atâta gândire, atâta iubire!

Smara.

Proverbe.

Adesea cel urit în fașe, se face frumos după ce creșce.

(Italian.)

Năravul din fire n'are lecuire. (Romănesc.)

Vorba bună scapă barba din mână. (Romănesc.)

Din viața de toate zilele a țeranului.

Si, ce ne facem, mă bărbate?
Fără-mă de mălai n'avem. —
Posomorit, el dă din umeri;
Copilu 'n colț se face ghem.

— Datori vânduți suntem la Curte,
In bani, in muncă de făcut;
Ce-o să virăm de prânz in gură? —
Romănu șade 'n ușă mut.

Intr'o odaie stau cu toții.
In tindă-i vatră cu cuptor;
Și peste tindă e celarul:
Un greer cântă 'n el de dor!

Paingeni țes pânză dêsă
In plugul plin de praf zăcënd;
O rariță, in jos cu botu,
In umbră, par' că-i porc, rimând.

Ici, colo, aruncate cioburi,
Și linguri frânte, in celar,
Și foi de cêpă vechi, uscate,
Și doniți fără fund: murdar!

In casă chip, îți vine par' că
Să te mai uiți: e curățel;
De Paști spoită și gătită
Mai c'un prosop, c'un servetel...

Cu busuioac pe la icône
C'un leu luată dela ruși,
Sfinți zugrăviți cu poleclă
Și 'n casă cu credință puși.

In colț, pe pat, e așternutul
Din zestrea ei, -- stă aședat,
Și nu se învelesc cu densusul
Nici ea, nici el, să stea curat.

Și scôrța-i tot a ei, țesută,
De mă-sa mult, de ea un pic;
De când s'a măritat, foc par' că:
Nu mai făcură nou nimic.

De cote-i strînge sărăcia,
Că uite, de muncit, muncesc,
Dar vremea stă tot dimpotrivă
Și plodurile se 'mmulțesc...

Cum nu l'ar scôte la ivelă
Al plug, de Dumneșeu bătut!
Dar ploue 'ntr'una, locu-i môle,
Și vremea trece, de trecut...

Și boii, vai de ei, săracii,
Că viața nu știu cu ce-ș țin.
Sfêrșiți cocenii, erbă nu e;
Pe ei, ca și pe ômeni, chin.

Și asta înima îi rupe,
Că lor nu are ce le da...
In bot pe brazdă or să cadă
Când or incepe a ară.

Și mut cum sta, și cum muiera
Din vorbă 'n certă-ajunse-apoi,

Trânti și el o 'njurătură,
De funie-și luă ai boi

Și 'n ciuda lui, ca să nu tragă
Cu a muiera-a lui vr'un danț,
Se duse, nemănat, să-i pască
In sat, pe-o margine de șanț.

Bolintin, maiu 1891.

Radulescu-Niger.

Oltul.

Conferență ținută in adunarea generală a Societății Geografice
Române, in sêra de 4/16 martie 1891.

(Urmare.)

Rîmnic. Acum intrăm in orașul Rîmnicul-Vâlcei, care zidit sub pôlele unui deal numit «Capella» se intinde in amfiteatru până in marginea Oltului. Rîmnicu este unul din cele mai vechi orașe ale României; in vremea romanilor, aici eră o vamă internă séu provincială a imperiului roman.¹ Sub imperiul bulgaro-român pe la finele vécului al 13-lea, s'ar fi zidit aici de o colonie bulgară o capelă catolică, de unde pôte și numele dealului care dominéză orașul. Acéstă capelă a fost mai târziu transformată in monastire de călugări al ordinului Franciscanilor și esistă și astăzi sub denumirea populară de bărăție, avënd și o școlă micstă pentru copiii catolici.

Episcopia. — Pe la anul 1355 s'a mutat aici scaunul mitropoliei din Severin și s'a numit arhiepiscopia Rîmnicului noului Severin, precum Constantinopoli s'a numit Roma cea nouă, după despărțirea celor doue biserici. Episcopia a fost mai târziu (circa 1500) reintemeiată de Radul cel Mare, după indemnul mitropolitului Nifon. In timpul din urmă, după focul dela 1847, episcopía a fost rezidită din temeile sub domnia lui Vodă Stirbey.

Rîmnicul-Vâlcei este un oraș episcopal și ca atare are o mulțime de biserici, schituri, metochuri atât in oraș, cât și in imediata lui vecinătate.

Biserici. — Astfel avem in Rîmnic chiar biserica Prapadómna, séu mai bine dîsă: Prepodobna Paraschiva², zidită de Mihai-Vitezul in anul 1596; biserica Maica Domnului, fundată de Mircea-Basarab in anul 1388, biserica Toți Sfinții, intemeiată de Proin episcopul Rîmnicului și in urmă devenit mitropolitul Gri-gore in anul 1726 și altele.³

In apropiere imediat de Rîmnic se află schitul Ezerul, zidit de Mircea-Vodă Ciobanul in anul 1420; schitul Cetățuia, menționat mai sus, in care s'a se-vêrșit decapitarea lui Radu dela Afumați de cătră Moise-Basarab in anul 1529.⁴

Rîmnicu este astăzi cap al linii ferate Rîmnicul-Vâlcei-Pietra-Corabia și este legat prin un pod de fier cu Valahia-Mare.

Acest pod intre orașul Rîmnicul-Vâlcei și schitul Goranul, a fost construit in anul 1875 de cătră o companie francesă, el are 184 m. lungime și 7 m. lărgime și este o adevărată lucrare de artă de o soliditate incercată.

Schitul Goranul. — Schitul Goranul pe malul stâng al Oltului in județul Argeș, eră mai nainte metoch al mitropoliei din București, iar astăzi se află

¹ V. Les douanes de l'Empire Romain, in Bulletin de la Société Languedocienne de geographie, Montpellier, T. V. pag. 654.

² Prepodobna, prin corupțiune prapadómna, este un cuvânt slav și insemnează mult împodobită, la bien douée.

³ V. Raporturi de Grig. Tocilescu, București, 1887.

⁴ Monastirile și bisericile din România de Constantin St. Bilciurescu, București, 1891.

N O P T E V E N E T I A N Ă .

redus la biserică de mir; aici debușează șosea Pițești-Curtea de Argeș-Rimnicu-Vâlci.

Aici la Goran și ceva mai jos la satul Budești vin plutele cu lemne de brad din valea Lotrului și se prefac în plute mai mari, cari merg la Slatina, Turnu-Măgurele și de aci mai departe pe Dunăre până la Galaț.

Troianul. — Coborînd Oltul spre Slatina, avem la eșirea chiar din Rimnic, locul numit Troianul său Traianul, un deal în forma unei căpățini de zahăr, care domină totă valea Oltului și pe vîrful căruia se află zidită o frumoasă bisericuță, datorită egumenului Hrisant Horezeanul, care o zidi împreună cu un mic palat în anul 1838, spre a-i servi de reședință, când părăsîa metania sa obicinuită, mănăstirea Horezului.

Acastă localitate Troian sau Traian a devenit prin această istorică, că aci a fost tabăra generalului Magheru în atât de agitatul an 1848.

Se știe că în urma evenimentelor întemplate în București în vîra acestui an, armatele Rusești și Turcești ocupară din toate părțile țera. Guvernul revoluționar hotărî a se opune invasiunii oștirilor străine și în acest scop concentră aici la Troian, un corp de armată de voluntari, panduri, sub comanda generalului Magheru. În urma înființării unui guvern legal în București, ori ce rezistență devenind imposibilă, armata se licenția, iar capii ei trecură în Transilvania prin Turnu-Roșu.

Rîureni. — La vr'o șese kilometri spre sud de Rimnicu-Vâlci, intrăm în Rîureni, localitate celebră și cunoscută dincolo de limitele județului și chiar ale țerii prin importantul bălcu ce se ține anual aici la Sfânta Maria cea Mică (8 septembrie).

Bălcu delă Rîureni eră de o importanță comercială însemnată în vremurile de demult; aici găsiu brașoveniile și ferăriile din Transilvania; caii și vite cunute din Ungaria, băcăniile alese din Țarigrad; pielăriile și blănăriile din Rusia și modele și confecțiunile din Viena sau Beciu¹, cum i se dicea pe acele vremuri. De aci a venit și dicătorea poporală de fain de Beciu, adică marfa fină de Viena. Dificultatea comunicațiunilor, mulțimea mănăstirilor, și orașele de a doua mână, ca Drăgășani, Oțele-Mari, Horezul, Curtea de Argeș și altele contribuiau la prosperitatea acestui bălcu. Bogata și poporata episcopie precum și mănăstirile se, aprovisionau aici și pentru un an de țile de unt de lemn, luminări de cêră și toate cele trebuincioase pentru numerosul lor personal mirean și călugăresc; orașele își făceau la Rîureni aprovisionările pentru negoțul lor de peste an, proprietarii și boerii din județele limitrofe se aprovisionau asemenea cu cele trebuincioase pentru gospodăria lor și pentru numeroșii lor țigani; iar coconele și coconitele se furnisau cu cele din urmă confecțiuni de modă din Țarigrad și din Beciu — se făceau fain de Beciu, pentru un an de țile.

La Rîureni, în curs de vr'o deșe țile, se făceau daraveri de sute și de mii de punge de bani.²

Astăzi cu secularizarea mănăstirilor, cu reducerea călugărilor și călugărițelor, cu construcția drumurilor de fer și cu sărăcia boerilor și boernașilor din localități, Têrgul Rîureni a ajuns la o decadentă inevitabilă și se mai menține numai prin tîrgul de vite (obor) și prin clientela poporației rurale care mai erede încă în modele și manufacturele din Peșta și Beciu!

Oțele-mari. — La Rîureni este astăzi o stație feroviară, de unde pleacă o ramură de drum de fer de 6,6 kil. lungime, care duce la Oțele-Mari și

¹ la ungurescul «Bécs»

² Punga de bani valoră 500 le.

servește la exploatarea bogatelor noastre mine de sare.

Dela Rîureni coborîndu-ne mereu la vale, trecem prin satele Cremenarii, Cocorul, Ostrovenii, Orlești, Aurești, Zăvideni, Câmpu-Mare și ajungem la Drăgășani. Prin toate aceste localități există comunicații de poduri plutitoare între amîndouă țermurile Oltului. La Ostroveni se vîrsă în Olt riul Topolog din județul Argeș.

Zăvideni. — La satul Zăvideni și în lunca Oltului de lângă Drăgășani, au fost în anul 1821, sângeroase și crâncene lupte între oștirile turcești și Mavraforii lui Ipsilante, și astăzi încă plugurile mai desrôpă oseminte omenești. Lângă Drăgășani s'a ridicat nu de mult de cătră colonia grecăscă, un mic monument comemorativ în amintirea obscurilor și necunoscuților eroi căduți în aceste lupte!

Drăgășani. — Drăgășani este un orașel de aprôpe 5000 de locuitori și își datorește prosperitatea sa multelor și escelentelor vie de prin pregiur.

Vinurile produse din dealul Oltului, din Orlești, Fețeni, Sutești, Mitrofani, etc., cunoscute toate sub denumirea generică de vin de Drăgășani, au un renume bine meritat și comerțul lor în țera și în străinătate ia pe tot anul o estensiune mai mare.

Schitul Stănești. — La sud de Drăgășani, tot pe malul drept al Oltului, avem Schitul Stănești, fundat de stolnicul Stroe Buzescu și frații sei în anul 1602; aici se află și mormântul stolnicului Stroe.

Schitul Deleni. — Înainte de a ajunge la Slatina, găsim pe malul stîng al Oltului Schitul Deleni, întemeiat acum vr'o 200 de ani de boerii Deleni. În urmă acest schit deveni metoch al mănăstirii Stănișoara, iar actualmente este redusă la biserică de mir.

Slatina. — Slatina, capitala județului Olt, cu o poporație de 5300 locuitori, este un oraș foarte vechiu, situat pe malul stîng al Oltului, el este zidit în amfiteatru între dealul Călaian și dealul Sopotului. Originea orașului se atribuie unui rege bulgaro-român, mai probabil inse este că Slatina s'a întemeiat în vremea lui Mircea cel Mare. Slatina a fost locul de naștere a lui Vintilă-Vodă, care a domnit pe la anii 1532—1534.

Podul delă Slatina. — Aici în marginea orașului a fost construit cel dintîiu pod stătător peste Olt de Vodă-Bibescu între anii 1846—1848.

Podul eră de lemn cu capetele de zidărie, dar pe acele vremuri se consideră ca o lucrare într'adevăr extraordinară, de aceea și Bibescu anunță începerea și terminarea podului în ofisul seu cătră obșteșca adunare și acesta în răspunsul seu, felicită pe Domnitor pentru această maritimă întreprindere.

«Stavila, dicea Domnitorul cătră deputați, care despărția România cea mică de cea mare, și aducea atâtea neindemănări la a lor comunicație, se va ridică pentru tot'auna prin clădirea peste Olt a unui pod stătător, care nădăjduesc că în curgerea verei viitoare va luă sfîrșit.»¹

Iar obșteșca adunare răspundea:

«Falnicul pod peste Olt, deschiderea prin rîpele Carpaților a drumului delă Căineni, și celelalte îmbunătățiri au a fi noue isvóre de fericire pentru țera noastră... această mărturisire... obșteșca adunare este fericită a ve aduce astăzi în numele țerii...»²

Quantum mutatus ab illo! putem dice cu poetul atic; ce deosebire între atunci și acum, între eri și astăzi!

(Incheierea va urmă.)

George Ioan Lahovari.

¹ Cuvîntul prințului Bibescu la deschiderea obșteșcei adunări din anul 1846 decembrie 1.

² V. Prințul George D. Bibescu, înaintea opiniei publice de Bibescu B. Brâncovenu, București, 1858. — pag. 60, 74, 78.

N i n i.

— Vii cu mine Petre să căutăm prin grădină inelul ce am pierdut? ȕise frumoasa Nini.

— Da, response Petre care sări îndată după scaun și alergă după dēnsa.

Plecară apoi prin aleele grădinei, mai întei departe unul de altul și apropiindu-se din ce în ce, cu cât înaintau spre fundul grădinei.

În cele din urmă erau așa de aproape, că se atingeau unul de altul și se înfiorau amēndoi la fiecare atingere.

— Ȑici că ai pierdut un inel? întrebă Petre.

— Da, un inel de aur.

— O fi inelul dtale de logodnă?

La această întrebare, Nini remase 6re-cum surprinsă și se uită repede la Petre care priviă fix înaintea sa și ai cărui ochi trădau t6tă emoȕiunea sufletului seu. Tăcerea urmă multă vreme. Întrebarea lui Petre da mult de gândit frumoasei Nini, și nerespunsul ei puse pe gânduri și pe Petre.

Amēndoi tăcură.

Intraseră tocmai în alea de tei și eră pe timpul când acești pomi sânt înfloriȕi. Vēntul care suflă încetșor respādiă în aer parfum, și cei doi prieteni apropiindu-se și mai mult unul de altul păreau că se îmbētă de atmosfera ce respirau.

Nini apēsă greu cu piciorul pe nisipul din alea, ca și cum ar fi vrut să-și graveze pentru multă vreme urmele pașilor ei. Apoi se uită înapoi privind acele urme, ca și cum s'ar fi uitat înapoi la ȕilele scurse din viaȕă, la fericirile simȕite și gravate în suflet.

De sigur ea se gândiă la așa ceva, căci pe când se apropiau de o bancă într'un colȕ al grădinei, unde aleea se termină, la lumina lunei Petre putu să vedă că din ochii albaștri ai frumoasei Nini, câteva lacrimi alunecau în jos pe obraz și după forma lor mare putea ghici, că ele vin d'a dreptul din inimă.

— Ce ai tu Nini? Pentru ce plāngi?

— Vēȕ că n'am să mai găsesc inelul! response Nini amestecând cuvintele cu suspine.

— Inelul de logodnă?

— Da, de logodnă!

Urmă apoi o tăcere adāncă. Nu mai putură ȕice nimic unul altuia și apucară amēndoi iarăș pe niște cărări întunec6se ale grădinei. Trecură pe sub niște bolte de viaȕ unde razele lunei nu puteau mai de loc să pētrunȕă. Eră întuneric absolut și asta le trebuia lor acum. Aveau amēndoi niște figuri în care se putea de or-cine citi emoȕiunea. Și decă ș-ar fi atins mânilor unul altuia s'ar fi spēriat amēndoi de modul cum ele tremurau.

Mānile și inimile lor tremurau cum tremurau în momentele acelea frunȕele teilor și sălcuilor; dar cel puȕin acele frunȕe, murmurau ceva, spuneau dorul ce p6te că simȕiau, pe când cei doi rātăcitori se mulȕumiau să tremure, să plāngă și să tacă.

De odată inse Petre zări ceva care lucia în departare. Se repeȕi înainte și puse māna pe obiectul lucitor, care nu eră alt decăt inelul de logodnă ce Nini perduse. Nini observă acēsta și așteptă în tăcere să vedă ce va face Petre cu inelul.

Petre se uită fix la inel și strălucirea lui pārea că vrea să-l orbēsă. Nu eră atât strălucirea inelului, cât eră inelul ēnsuș care îi sfāșiă inima.

Eră sigur că n'a fost observat de Nini și cu iuȕelă și îndemānare îl ascunse într'un buzunar. Tre-

cură înainte. Se opriră dinaintea unei respāntii pe unde edera se tīră pe jos și acoperiă și drumul și pomii de prin pregiur cu frunȕele ei totȕauna verȕi.

Priviră de acolo înapoi și observară că se despārtaseră f6rte mult de casă.

Erau tocmai prin fundul grădinei. Ascultară un moment acel cāntec misterios ce resultă din t6te noțele multe și variate ce scot diferitele paseri, diferitele insecte, diferitele murmure de ape, de vēnt, de frunȕe. T6te acestea la un loc, unite de imaginaȕia lor producea o simfonie pe care o esecută un maestru nevēȕut, dar un adevērat maestru. Au ascultat așa mult timp și nu șcieau ce să vorbēsă unul altuia.

Natura le deschidea sufletele; amorul le închidea gurile.

Niște ș6pte neînȕeșe ce se auȕiau în apropierea for, ș6pte ce păreau a fi și de om și de frunȕe, le atrase atenȕiunea și îi făcu pe amēndoi să se uite spre partea de unde veniau ș6ptele.

Se uitară, și din ce în ce ochii lor se deschideau mai mari și mai curioși. Ce vedeau? Pe pāretele zidului care mārghiă grădina, se desemnă siluetele a doi ēnși care se apropiau mereu unul de altul și se sārutau îmbrāȕșindu-se. Creȕură că sânt doi amanȕi ascunși în vre-un tufiș și pe care-i trădēză chiar umbrele lor. Priviră mult la acest tablou mișcātor care eră creat mai mult de inchipuirea lor aprinsă, căci îndată după mai multe căutări zadarnice prin tufișuri, descoperiră că acele umbre nu erau omenēșci, ci eră umbra unei sălcii subȕiri și drepte care se aplecā mereu sub suflarea vēntului și se atingeau cu vērful unui pleop mic de curēnd adus acolo în grădină, și pārea că se îmbrāȕșēză intēlnindu-se după o lungă despārtire.

Nini și Petre se uitară unul la altul cu multă dragoste ca și cum ar fi voit să facă ceea-ce făcea salcia cu pleopul. Nu le veniă să plece din naintea acelor siluete; se siliau a creȕe că siluetele sânt umbre omenēșci și ar fi voit ca să lase și ei amēndoi umbrele lor pe acel pārete, alături cu siluetele amor6se.

Au plecat inse, și pe drum Nini ceru braȕul lui Petre care îl dete și se lipiră unul de altul atât de mult că puteau să-și audă unul altuia bātăile inimei. Acēstă apropiere îi îmbētase și le umpluse sufletul de niște simȕiri nebune.

Merseră așa cuprinși de un fel de estas și nu se treziră decăt înaintea casei, lāngă scara de unde porniseră.

Înainte de a se sui pe trepte, Nini ȕise:

— Am gāsīt ceea-ce căutam!..

— Ce, inelul?

— Nu...

— Dar ce?

— Speranȕele pierdute!..

Dimitrie Teleor.

Dnei X.

Că de când e, a ei faȕă
De vr'o faptă n'a roșit,
Nu me miră, căci sub pudră
Faȕa-i nimeni n'a zărit.

*

Autor...

Nu șcie nimeni dec'a scris,
De și nu are pseudonime:
Se iscāleșce la sfēșit,
Pān' unde nu-l ceteșce nime.

Giordano.

N'are maica . . .

Snovă.

O țigancă lucră la zid. In curtea caselor ce se zidiau, pe o movilă de nisip, zăcea bolnav un copil al ei.

Biéta țigancă se uită la el indiușată de câte ori trecea cu găléta cu var pe lângă el.

Intr'un rënd prinse să-l întrebe :

— Danciule, maica, hai mâncă tu peare ?

— Hauliu ! cum aş mai mâncă.

— N'are maica să-ți dea . . . Da mere, maică, hai mâncă ?

— Aș, ȳeu, aş mâncă.

— N'are maica să-ți dea . . . Da peapene ?

— Aș mâncă, cum să nu mânânc ?

— N'are maica să-ți dea . . .

— Dar bine, fă, decă n'ai ce-l tot întrebi săracu, să-i mai lase gura apă de geaba ? o întrebă un zidar român care auđise întrebările țigâncei și respunsurile danciului.

— Da ce, ia . . . ca să nu móră nentreat, săracu !

Dumitru Stăncescu.

Teatrul Național din București.

— Veđi ilustrațiunea din fruntea foii. —

Intre aședămintele publice din capitala României, Teatrul Național ocupă un loc de frunte. Edificiul s'a clădit la 1853, dar istoria fondării instituțiunii are o dată mai vechiă.

După revoluțiunea lui Tudor Vladimirescu, in 1821, boerii refugiați la Brașov, intorcându-se in țeră, formară o Societate literară, care avea in programa sa și fondarea unui teatru național. Mai târđiu din acésta societate se făcu o «Societate filarmonică» in frunte cu Ion Cămpineanu, Aristia și Eliade, cu scopul anume pentru intemeierea teatrului românesc. Toți patrioții contribuiră bucuros pentru acest scop și se inființă un fel de conservator ; iar la 29 august 1834 se dete prima reprezentație in limba română, jucându-se «Fanatismul», dramă de Voltaire, tradusă de Eliade, care inainte de reprezentație adresă publicului o cuvântare acoperită de aplause.

După un an de progres membrii fondatori au socotit de neapărată trebuință a se chibzui despre zidirea unui teatru național. Dar idea lor se realiză abia la 18 ani . . .

Clădit in mijlocul orașului, pe strada cea mai frecventată, (mai de mult Podul-Mogoșoei, iar acuma Calea Victoriei,) formând o insulă in mijlocul unei piețe, numită Piața teatrului, edificiul acesta impoșant, in frunte cu inscripțiunea «Teatru Național», este o adevărată decóre a Bucureștilor, care mai cu semnă sêra, la lumina electrică, face o impresiune fôrte viuă.

Interiorul este fôrte practic și elegant arangiat pentru 2000 de ascultători.

*

Nopte venețiană.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 497. —

Primăvera și tómnă Veneția e plină de turiști ; vera inse remâne gólă, căci esalarea canalurilor și aerul nădușit al stradelor strimte nu atrag de fel pe străini. Atunci, consiliul municipal arangéza niște serbări mari pe canalul cel mare, la care apoi s'adună mulți străini, s'admire acésta mârgea a Marei adriatice. Ilustrațiunea de pe pagina 497 representă un astfel de concert nocturn.

La capétul canalului mare, intre biserica Santa Maria della Salute și intre palatul Cavalli, pluteșce in sus și 'n jos, sub un cort elegant, aședat pe o plută mare, un orchestru de peste o sută de muzicanti și cântăreți, la lumina strălucindă a lampelor, cântând cantece poporale italiene.

Pe canalul mare, deia Rialto până la palatul Foscari, mai multe sute de gondole elegante, cu dame și domni din societatea alésă, precum și gondole mai simple din popor, plutesc lin, ascultând musica, pe când sute și mii de persóne stau in fereștile palatelor, desfētându-se de acolo in vederea romantică, la care contribue mult și lumina melancolică ce revêrsă luna.

Bonbone.

Dna are de câteva ȳile pe un tinêr servitor, care are obiceiul să intre in odae, fără ca să bată la ușă.

— Niță, ii dice stăpâna intr'o diminéță, șcii că nu trebue să deschidi, inainte de a bate la ușă ?

— Cuconiță ! Imi iau eu mësurile. Me uit pe gaura cheii in totd'auna, inainte de a intră.

*

Tândală face o morală unui bețiv in vêrstă de șeseȳeci de ani, că de ce bea așă de mult, că băturile-i scurtéza viéta.

— Cređi dta astfel ? ii respunse el cu indoiélă.

— D'apoi cum !

— Sănătatea mea-i admirabilă și sânt de șeseȳeci de ani.

— Nu e nimic ; decă nu ai fi beut in viéta, ai fi fost acum de șeptedeci.

*

Intre un dentist și victima sa :

— A !!! (ȳipete sfășietóre.)

— S'a isprăvit. Cum te simți, dómna ?

— Mai bine, dar . . .

— Dar ce ?

— Mi-ai scos doue măsele in loc de una, pe când n'aveam dureri decăt la o singură măsea.

— Nu e nimic ; e mai bine să previi bóla, decăt să fii nevoit s'o combați ! . . .

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șcri literare și artistice. *Simeon Manguica*, fost advocat in Oravița și membru on. al Academiei Române, a căru biografie și portret s'a publicat la finele anului trecut in íoia nóstră, a lăsat prin testament intréga sa bibliotecă, de 486 opuri in 728 tomuri, Asociațiunii transilvane pentru cultura și literatura poporului român. — *Dl Tătărescu*, profesor la școala de bele-arte din București, a mijlocit a se inființă un curs de pictură pentru domnișóre. — *Dl George Vasilescu*, sculptorul care are un mare atelier la Veneția și despre care se șcie că a fost decorat de regele Carol cu ocașiunea visitei sale in Italia, a sosit in țeră să așede la Slatina monumentul căpitanului Nae I. Proicea, lucrat de dsa la Veneția.

Istoria dlui George Barițiu. Ilustrul nostru bărbat, dl George Barițiu, anunță că a apărut și volumul al III din lucrarea sa «Părți alese din Istoria Transilvaniei», in formatul și cu tiparul celorlalte doue, in 40 de côle. Volumul acesta, din care astă-primăveră publicarăm câteva capitole, cuprinde evenimente dela 1860 până la 1883. Cele doue congrese naționale politice, unul din ianuarie 1861, altul din aprilie 1863 ; cele doue diete transilvane, una democra-

tică dintre anii 1863 et 4, alta aristocratică din noiembrie 1865; deseale călătorii ale mitropoliților și deputațiilor la Viena; intrarea ardelenilor în senatul imperial din Viena; eșiră lor de acolo între cele mai triste impregiurări; smulgerea românilor greco-orientali de sub domnia hierarchiei sârbești, prin organizarea mitropoliei și a episcopiei de Caransebeș alături de cea de Arad; dissensiunile românilor; — ca urmare imperativă a infricoșatei căderi dela Königraetz, înființarea dualismului, autonomia Transilvaniei cassată, legile acesteia din 1863/4 anullate; națiunea română ca individualitate politică sacrificată și aruncată la discrețiunea unui alt element național; luptele politice continuate din partea românilor; intrunirea lor pentru marele scop al emancipării manifestat și circumscris în memorandumul național, împărțit în patru limbi popoarelor apărătoare de drept și de libertate, acestea și alte câteva momente mari din viața noastră națională se pot vedea adunate în vol. III pe 23 de ani, confirmate cu câteva acte și corespondențe intercalate în text, iară altele vre-o 96 alăturate ca suplement la volumul acesta, precum s'au adaos 80 și la celelalte două anterioare. Acest volum al III-lea costă legat tare 4 fl., legat ușor 3 fl. 50 cr. v. a. În restimp de 3 luni, adecă până la 31 ianuarie 1892 expedițiunea din partea autorului se face franco pentru toți domni câți se vor fi prenumerat deadreptul la el; după acel termen esemplarele remase neprenumerate trec în comisiune la librăria W. Krafft în Sibiu.

Poesii din viața poporului. Amu mai anunțat, că colaboratorul nostru bucureșean, dl Radulescu-Niger, va scote prin februarie primul volum de versuri populare, producție proprie. De-atunci autorul ne-a pus la dispoziție câteva din acele lucrări, din care și publicăm una în numărul acesta. Ele au fost însoțite de următoarele șire: «Poesia intitulată «Din viața de tôte zilele a țeranului» e prima dintr'o serie unică în felul ei, căci va cuprinde scene din viața poporului, în care se vor vedea miseriile, suferințele lui. Pân' acum s'a cântat de poeți numai țeranul tercit, păstorii gingași, ce iubesc idealiceșce, frumoși și curați ca ziua; viu să incere a me apropiă de natura și a-l arată pe țeran în viața lui zilnică cu micile lui bucurii și cu marile lui suferințe, cu năravurile și cu calitățile lui; obișduindu-se și între ei, când încep a prinde chiag la pungă. De mulți ani îi studiez; să ved de-oi izbuti a le țură în trăsuri generale tôte punctele care să alcătuască într'un tot viața lui.»

Biblioteca centrală din Buoureșoi, care se află instalată în palatul universitațu, are astăzi 90,000 volume, împărțite în 31 de secțiuni. Inceputul acestei bioblioteci s'a făcut la 1822 la liceul St. Sava; deschișându-se la 1866 universitatea, biblioteca dela St. Sava s'a transportat aici, unde mai înteu începă a funcționa sub denumirea de «Biblioteca Națională.» De atunci i s'au făcut mai multe donațiuni, dintre cari cea mai însemnată a fost a reposatului juriscunsult și profesor George Costatoru, care cuprinde 1600 volume; statul a mai cumpărat biblioteca dlui Al. I. Odobescu, care cuprinde 3000 de volume și biblioteca episcopului Ghenadie al Argeșului. Iar legea nouă îndatoreșce pe autori și editori a trimite câte 3 esemplare din operele lor pentru acesta bibliotecă.

Diar nou. *Curierul comercial* a apărut la Brăila și va eși odată pe săptămăna; direcțiunea este încredințată unui comitet de redacțiune compus din dñii Dubel, I. Popescu, I. Radulescu și Gorovei.

Revistă literară și artisticoă străină. *Divina Comedia* a lui Dante va apare la Roma în edițiune

strălucită, cu un comentar scris în limba latină; acēsta edițiune se face pe spesele papei Leo. — *Deutsche Sagen*, cartea lui H. Grimm, a apărut în edițiune nouă la Nicolai în Berlin. — *Hechtor Malot*, cunoscutul romancier francez, a scos de sub țipar la Paris un roman nou intitulat «Anie» în editura lui Charpentier. — *Théodore Chan*, un alt romancier parisian, a publicat un roman cu titlul «Seconde mariage» în editura lui Ollendorf. — *Nur nicht heiraten!* e titlul unei broșuri care a apărut nu de mult la Berlin, la Conitzer; tot la aceeaș firmă a eșit și respunsul sub titlul «Soll man heiraten oder nicht?» — *Eduard Meyer* a început să publice la Cotta în Berlin lucrarea sa «Geschichte des Alterthums»; pân' acum a eșit volumul prim, care tratēză istoria orientului până la fundarea imperiului persian. — *La Paris* a eșit o lucrare interesantă despre Rusia, în editura librăriei Lévy; titlul ei este «La Russie contemporaine» de E. de Cyon.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Teatrul Național din Buoureșoi. Acuma se repetă «Resvan și Vidra» piesă în versuri de dl B. P. Hașdeu, una din piesele originale, care s'a susținut timp lung în repertor, — și «Jean Baudry» comedie tradusă de dl C. Nottara, care totodată va jucă și rolul prim. Joi la 10/22 octombore s'a jucat întēia-ōră piesele «Ana Row» dramă în 3 acte, tradusă din italieneșce de dl T. Dunca și «Nebuniile amorose», comedie în trei acte, tradusă în versuri, după Regnard, de dl Ed. Aslan. Ambele piese au fost puse în scenă cu cea mai mare ingrigire. Dna Romanescu și dñii Manolescu, Nottara, Niculescu, Petrescu și Toneanu au fost mult aplaudați. Trebuie să recunoșc, scrie «Romănul», că anul acesta direcțiunea, decă n'a fost norocōsă în alegerea pieselor, a isbutit pe deplin în montarea lor. Decorurile sânt fōrte frumoșe, salōnele sânt mai bine mobilate și artiștū se 'mbracă cu mai multă ingrigire. Intonațiunile inse ale celor mai mulți lasă mult de dorit. Sânt false, fōrte false.

Teatrul din Craiova. Societarii teatrului din Craiova se plâng, că comitetul teatrului de acolo face prea mare lux pe socotēla lor. Acum trei ani, guvernul, luând în considerație, că în Craiova există un teatru și artiști de ôrecare valōre, a propus în cameră constituirea unei societăți dramatice, ca cea din București și Iași, admitēndu-i și o subvenție de 5 mii lei; în anul acesta inse, vedēnd că e prea puțin, i-a mai adaugat încă 5 mii lei, arătând totodată dorința d'a se aduce ôrecari imbunătățiri pentru prosperarea artei dramatice. Comitetul inse, în loc de-a protegi arta dramatică, a stărut în facerea trupei de operetă și a alocat în buget pentru operetă suma de 46,000 lei, iar pentru dramă și comedie numai 3,200; a mai angajat un tenor și o prima-dona ambii cu lei 1,200 pe lună. Va să țică, teatrul trebuie să producă 97,000 lei pe an, ca să pōtă plăti cheltuelile bugetului, când anul trecut totalul încasărilor a fost de 87,600 lei. Situația societărilor, cari au a se împărți pe vinit, e dară fōrte problematică; de aceea cer intervenirea ministeriului.

Concert la Piteșoi în folosul Ligei. La 11/23 octombore s'a dat la Piteșci, în salonul «Uklar» un mare concert, de orchestra de dame sub dirigerăa dñei Elena Perloth, absolventă a conservatorului din Cracovia, în folosul secțiunei de acolo a Ligei culturale române. Dispozițiunile luate încă de mai înainte au făcut ca acest concert să aibă un succes strălucit. De multă vreme publicul piteșcean n'a asistat la o serată atât de frumoșă; artiștele s'au arătat

a fi de mult talent; cu un cuvânt publicul a ramas incantat. In fundul scenei, i se scrie «Universului» se ridică statua lui Mureșan, reprezentându-l citind marșul seu dela 1848 in Transilvania, iar la picioare, un român gârbovit de suferințele sclăviei, cu brațele încătușate, zăcea intins pe pământ. Acı găsesc locul a arată, că această statuie de carton a fost lucrată și reușită de minune de abila dră Sica Hernea, fiica președintelui Ligei locale, dl Sevastian Hernea. La orele 9, concertul a început cu marșul lui Mureșan, iar la orele 12½ s'a terminat cu «Deșteptă-te Române.» După fiecare bucată, artistele erau furtunos aplaudate, iar «Helena Polca» de Helene Perloth, dirigenta orchestrei, a fost de mai multe ori bisată; de asemenea și «cântecule naționale bucovinene» de baronul Hurmuzache. Sala «Uklar» eră plină de tot ce Piteșciul are mai gingaș și distins.

Din Lugos sântem rugați a mai adaugă la rëndurile publicate dăunăđi, privitoare la serata arangiată in pripă in onórea distinsei nóstre pianiste, dra Elena Florian, următórele: La cântecul drei Alma Major s'a putut observá deja un progres simțitor in modularea vocii, — deci cuvântul «aspru» apărut in «Luminatoriul» îl găsim cel puțin nenimerit ales. Dșóra Alma Major, încă fórté tineră, are in vocea sa puternică, sonoră, un dar dela natură ce nu ar trebui să-l neglijeze. — Iar «Doina» urmațá de horă, ce a cântat-o dșóra Lucia Vlad, și a plăcut, nu numai a fost acompaniată pe pian, ci e și scrisă, cuvintele și musica, de dna Sofia Vlad născ. Radulescu.»

Revistă teatrală și musicală străină. Opera «*Werther*» a lui Massenet se va jucá mai intėiu la Viena in stagiunea această; fiind că opera e scurtă pentru o séră, autorul i-a adaugat un balet; rolul prim va fi ținut de renumitul tenorist Van Diyck. — *Carmen*, opera lui Bizet, in curėnd se va representá a 500-a óră in Opera Comique din Paris. — *Antoniu Dvorak*, cunoscutul compositor bohem, s'a angajat la Chicago ca profesor de compozițiune și instrumentare, pentru plata de 15,000 dolari și cu concediu de patru luni. — *Mme Judic* va face iarăș un turneu artistic, cu o trupă de 7 bărbați și 5 femei, avėnd un repertoriu de 11 piese.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Șoiri bisericóșol și școlare. *Maj.* Sa monarcul a dărúit din caseta sa privată comunei bisericóșci gr. c. din Malomsig 150 fl. pentru clădirea bisericeii și restaurarea casei parohiale. — *Mitropolitul primat al României* a adresat o carte pastorală tuturor preoților din țeră, indatorindu-i ca d'acum inainte să facă predică in fiecare duminică. — *Sinodul României* ș-a deschis sesiunea de tómnă sâmbătă; intre altele se va discutá și cestiunea imbunătățirii sortii clerului de mir; va luá parte și dl P. Poni, ministrul cultelor. — *Familia Mocsonyi* va clădi in anul viitor un strălucit mausoleu familiar in comuna Foen, unde zac toți membrii familiei morți de doue sute de ani. — *Dl architect Adrian Diacon* dirigėză edificarea bisericeii române gr. or. din Dolova, care va fi o clădire fórté frumósă.

Congresul național-bisericóșol din Sibiu s'a inchis in sâmbăta trecută. In legătură cu cele ce publicarăm in nr. trecut, mai raportăm, că 'n ședința a VI, la 7/19 octombrie, s'a prezentat memorandumul preoțimeii române gr. or. castrense, despre care vorbirăm deja. S'a primit propunerea, ca datele statistice asupra cercetării școllelor să se adune in modul ca până acum, odată pe an, cât se póte mai exact. Consistoriul mitropolitan s'a însărcinat să invite consistoriile

eparchiale să ia mėsuri d'a se inființă școle in tóte comunele bisericóșci. S'a decis a stărúii de nou la ministrul de culte pentru respectarea limbei române in școllele elementare de stat din comunele cu poporațiune română. In ședința a VII, la 8/20 oct., la propunerea deputatului Parteniu Cosma, s'a ales o comisiune pentru esaminarea afacerilor fundațiunii Gozdsu. Tot in acea ședința Esc. Sa archiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul ș-a retras propunerea pentru introducerea cãlindarului n. in administrație. Comisiunea organizátóre a propus intregiri in proiectul de regulament pentru procedura la alegerea deputațiilor pentru congresul național bisericóșol; congresul le-a votat in ședința această și in cea următóre. Locurile devenite vacante in consistoriul mitropolitan s'au intregit prin alegere secretă in ședința de sâmbăta in 12/24 octobrie. S'au ales membri ordinari: in senatul bisericóșol, Precuvioșia Sa dl vicariu archiepiscopesc dr. Ilarion Pușcariu; in senatul episcopesc: dr. George Popovici protopresbiter in Lugos și dr. Alecsandru Mocsonyi; iar membri suplenți au fost aleși: in senatul bisericóșol Iosif Goldiș, protosincol din Arad și in senatul episcopesc Ilie Curescu căpitan ces. și reg. in pensiuine și Daniil Gabor subjude regesc in pensiuine.

Societatea de lectură „Petru Maior“ a tinerimei române universitare din Budapeșta s'a constituit pentru anul 1891/92 in următorul chip: Președinte: George Morariu, student med.; vicepreședinte: Alesandru Mihuța, student filosof; secretar: Elie Cristea, student filos.; cassar: Ioan Petrovici, student filos.; controlor: Ioan Rednic, student med.; notari: Ambrosiu Boitor, student med. și George David, student jurist; bibliotecar: Mihail Ciuta, student jurist; econom: Petru Pența, student jurist. In comisiunea literară s'a ales: Alesandru Mihuța, student filos.; Florian Muntean, stud. med.; Atanasiu Brădean, student med.; Valeriu Oniț, student filos.; Eugen Marienescu, student tehnic; Ioan Baptist Boiu, student filos., și George David, student jurist. Redactor la fóia «Rosa cu ghimpi» s'a ales Aurel Trif, student filos.; iar colaboratori Alesandru Strevoiu, student jurist și Antoniu Pușcariu, student tehnic.

Societatea Samuil Vulcan a tinerimei dela gimnasiul superior românesc gr. c. din Beinș s'a constituit pentru anul școlar curent astfel, sub presidiuul dlui profesor Vasile Stefanica: notar al ședințelor Romulus Buzila, notar al corespondențelor M. Savu, secretar I. Tėrnovean, toți studenți de cl. VIII, bibliotecar M. Iliș, archivar I. Bulzan, cassar I. Bozac studenți de cl. VII.

Internatul din Sighetul-Marmașlei, fondat de societatea pentru cultura poporului român in Maramureș, face progres frumos. Pân' acuma in gimnasiul inferior r. c. de acolo nu se aflau decăt 25—30 de elevi, iar acuma sânt 70. In anul trecut au fost in internat 11 elevi cu stipendii intregi, 11 cu jumătate de stipendii, 2 ęnși au primit ajutóre dela particulari, 1 a avut prânđ gratuit, iar alți 25 au plătit. Internatul e instalat in edificiul propriu al societății, o casă cu etagiu in piață.

Adunare invětătorésă. *Mariana*, reuniunea invětătorilor români gr. c. din părțile năsėudene, va ținé adunarea sa generală in Năsėud la 5 novembre n. Afară de celelalte agende, invětătorii Ioan Mureșian, Andron Petri, Ioan Pop Reteganul, Clement Gri-vase, Demian Nichiti, George Todoran vor ținé prelegeri troleice și practice.

Primate, archiepiscopi și episcopi. Se anunță cu tótă positivitatea, că primate la Strigoniu se va numi Abatele suprem al cãlugărilor benedictiani din Pannonhalma Claudiu Vaszary, archiepiscop la Calo-

cia episcopul din Sepusia Császka, arhiepiscopul în Zagabria canonicul Vucetics. Consistoriul episcopesc gr. or. sârbesc din Neoplanta a ales episcop la Timișoara pe Nicanor Popovici, fost protosincol, iar la Carlstadt pe Mihail Gruici, fost profesor de teologie.

CE E NOU?

Regele Carol la Oradea-mare. Maj. Sa regele Carol al României și Al. Sa prințul Ferdinand, moștenitorul tronului, întâlnindu-se la Breslau, s'au rentors împreună și au trecut vineri după mieznoapte la 5 cu un tren special pe la Oradea-mare la București. La gara de-aici trenul regal, decorat cu emblemele României, a fost așteptat de public mare. Din suită s'a dat jos numai dl Alesandru Ghica consulul general al României în Budapesta și dl Mihail Zamfirescu directorul general al căilor ferate române nordice. În suită mai erau dnii Calender ministrul domeniilor coronei, generalul Barozzi director al casei regale, colonelul Candiano Popescu primadjutant al regelui, colonelul Robescu, maiorul Coanda primadjutant al prințului Ferdinand, generalul Teodori medic al curții regale. Trenul regal, din cinci vagoane, a fost împințat de dl Const. Kobsin șeful stației de aici; iar din partea poliției locale de căpitanul on. dl Alesandru Fășie, cu care dnii Ghica și Zamfirescu s'au întreținut mai mult timp vorbind de primirea grandioasă ce i s'a făcut regelui la Berlin. Într'aceste în cupeuri s'a servit cafea și vin roșu. După petrecere de 20 de minute trenul porni.

Hymen. Dl Mihai Baciu, absolvent de teologie, la 29 octombrie s'a cununat cu dșora Lucreția Anca în Chiraleș. — Dl Alesandru Șinteu, proprietar în Sânpetru-de-Câmpie, s'a logodit cu dșora Sofia Cintișan în Miheșul-de-Câmpie.

Solri personale. Dl Iosif Micșa, subjude la judecătoria r. din Odorheiu-secuiesc, e numit jude la judecătoria r. din Deș. — Dl dr. Alesandru br. de Hormuzachi a fost numit practicant în concept la procuratura de finanțe din Cernăuți. — Dl dr. Emil Pușcariu s'a numit medic secundar la spitalul St. Treime din Iași.

Fiițorea regină a României. Diarele străine anunță cu totă pozitivitatea, că prințul Ferdinand, moștenitorul tronului României, se va căsători în curând cu princesa Maria, fiica întăiu născută a ducelui Alfred de Edinburgh. Ducele Alfred de Edinburgh este al doile fiu al reginei Victoria, adeva fratele prințului de Wales, fiitorul rege al Angliei. Soția ducelui Alfred este sora țarului Alesandru III al Rusiei. Iar sora ducelui Alfred, împărătesa Frideric, e mama actualului împărat Vilhelm II al Germaniei. Prin urmare, fiițorea părechie regală a României va fi aproape rudită cu familiile domnitoare din Anglia, Germania și Russia. O combinație aceasta din cele mai fericite! Mai adaugăm, că mirăsa prințului Ferdinand s'a născut la 29 octombrie 1875, deci are numai 16 ani și, precum se scrie, e foarte frumoasă.

Reuniunea femeilor române din Sibiu a ținut adunarea sa generală în duminica trecută sub presiul dnei Maria Cosma, luând parte elita clasei inteligente române de acolo. Secretarul reuniunii, dl dr. Octavian Russu a cetit raportul comitetului, de care s'a luat act. Comitetul s'a întregit prin alegerea dnei Tilea și Colbasi. La fine archimandritul dr. Ilarion Pușcariu a salutat reuniunea și pe presidenta ei prin cuvinte bine simțite.

Misteriele ipnotismului. La o prelegere pe care a ținut-o profesorul Krafft-Ebing, mercuria trecută la Viena, a fost presintată, printre alți pacienți, o fată

tină care venise din Rusia spre a consulta pe vestitul psichiater pentru o bolă de nervi. Pacienta suferă de histerie și arta medicală nu i-a putut aduce până acum nici o ușurare. Pe lângă acesta, bolnava are din când în când spasme nervoase pe timpul că- rora ea strînge atât de tare pumnii, încât e imposibil să-i deschidă mâna. Profesorul Ebing o ipnotisă în fața auditorului și țină pacienței următorul discurs: «Sunt foarte mulțumit de dta, domnișoră. Ești pe deplin vindecată. Când te vei trezi, nu vei mai simți nici o indispoziție. Spasmele nu vor mai reveni nici odată. Vei fi veselă și vei uită tot ce ai suferit cât timp ai fost bolnavă. Acum te voi deșteptă. Când voi număra 1 până la 3, vei deschide ochii și, spre semn că m'ai priceput, vei pronunță cuvântul «Nabucodonosor.» Ai înțeles, așa dar! Ești cu totul sănătoasă. Acum voi începe să număr: una... două... trei!..» Pacienta părea că se trezește din vis. Ea deschide ochii și se uită în tôte părțile. — Ce cauți, dșoră? o întrebă profesorul. — Nabucodonosor! respunse pacienta și se depărtă. Auditoriul aplaudă cu căldură esperiența acesta interesantă.

Solri sourte. Pădurile din giurul Sinaii au început să arță; când într'o pădure, când într'alta, izbucnesc incendii; s'a aprins chiar podoba orașului Sinaiia, pădurea Furnica, dar focul s'a localizat. — *Reposatul Bacaloglu*, fost profesor la universitatea din București și membru al Academiei Române, a lăsat după sine o avere de 250,000 fancı; legator universal a fost numit dl Stănescu, funcționar la gară; iar sume mai mici a lăsat la mai mulți funcționari și servitori ai laboratorului de fizică, al cărui director eră densusul. — *Dunărea* n'a fost atât de scădută de mult, ca în tōmna acesta. Vapōrele mai mari nu pot să plutească de 15 țile între Viena și Budapesta. Apa nu e decât 90 centimetri d'asupra lui zero, ceea ce arată, că pe întrega vale a Dunării n'a plouat de mult. — *La Galați* inaugurarea dockurilor din port s'a ficsat pe 20 octombrie (1 nov.); regele va asistă la acesta ceremonie. — *Dl I. Văcărescu*, după «Lupta», va publica un memoriu descriind tôte fazele prin care a trecut proiectul de căsătorie al trei Văcărescu cu principele Ferdinand. — *La granița ardelenă spre România* se vor înmulți posturile de gendarmi cu 12 posturi constatătoare din câte 4 gendarmi.

Neorolōge. *Moise Brănișce*, protopretor al cerului Mercuria, a încetat din viață la 13/25 octombrie, în etate de 57 ani. — *Henriette Popovici-Bărcian*, prim contabil al institutului «Ardeleana» din Orăștie, a murit acolo la 24 octombrie, în etate de 24 ani.

OGLINDA LUMEI.

Cronioă mioă. *Regele Carol al României* a sosit în 27 octombrie la Potsdam. La gară a fost primit de împăratul Vilhelm. Săra prânț de gală și mare retragere cu musică. Împăratul și regele s'au ivit pe balcon. În țiaua următoare amândoi s'au dus la Berlin printre bubuitul a 101 tunuri. La prânțul dat împăratul ș-a esprima bucuria vędend că regele român a binevoit a îmbrăcat uniforma regimentului din care a făcut parte și astfel s'a rentors la acel regiment. Iși ridică păharul pentru camaradul vechiu și rentors. «Trăiescă regele României!» Regele Carol mulțumind a țis, că se bucură de a fi putut introduce sistemul armatei prusiene și în armata română. Acest sistem a pētruns în tinera sa armată, care îl profesază cu mândrie. Ridică pocalul seu pentru împăratul. «Trăiescă Germania.» — *Guvernul rus* face cele mai mari pregătiri pentru viitorul resboiu; tôte fabricele de arme rusești lucrează ți și nōpte la o nouă pușcă pentru armată;

la hotarele României s'au format adevărate orașe și sate militare și civile. — *Congresul socialist dela Erfurt* a produs o luptă din cele mai înverșunate. Un grup s'a declarat pentru o acțiune pe calea parlamentară, prin presă și prin broșuri; alt grup voește să adopteze lupta pe toate căile, până și pe terenul revoluționar. A isbutit grupul prim. — *Primirea strălucită a regelui Carol la Berlin* e foarte viu comentată de totă țiaristica. Ziarul «Norddeutsche Allgemeine Zeitung» a publicat în ziua sosirii regelui la Berlin un articol foarte important, în care țice: «Capitala imperiului german salută în regele României nu numai pe domnitorul unei națiuni amice și progresânde, pe rudenia și amicul împăratului, ci și pe un principe, care în timp de pace ca bărbat înțelept de stat, iar în reshoiu ca comandant și soldat totdeauna s'a purtat ca dămnă odraslă a distinsului nēm de Hohenzollern. Poporul german dorește, ca regele să-și câștige din călătoria sa în Germania asigurânța, că el și poporul seu au amici în inima Europei, a căror simpatie desinteresată va fi pentru sörtea României, în viitor ca și în trecut.»

Pânea flămândilor. În catedrala «Maicii Domnului din Kazan» poporata din Petersburg pöte vedé espusă o pâne de felul celora ce mănăncă acum țerani din guvernamentul Simbirsk. Ești cuprins de gröză când te uiți la pânea această care a fost trimisă din Simbirsk la mitropolitul Isidor din Petersburg. Păstorul acesta bisericesc crețu nimerit de a espune pânea fără alte comentarii lângă icöna Maicei Domnului din Kazan, una din icönele cele mai venerate în Rusia. Pânea espusă are aparența unui bulgăre negru de pământ și e compusă dintr'o buruienă uscată și măcinată care nu numai că nu conține nici-o substanță nutritivă, dar mai e chiar vătămător sănătății. Pânea această, decă pâne se pöte numi, bulgărele acesta negru, e singura hrană a poporatiei din Simbirsk.

O maimuță la palat. Tinerul rege al Serbiei a primit dăunăți în palatul seu o vizită interesantă dar neanunțată. O maimuță mare, care aparține unei menagerii din Belgrad, reuși să fugă din colivia sa. Urmărit de apröpe, animalul sări ulucile grădinii regale și se urcă pe vârful unui pom înalt. Gonită și de acolo, maimuța se refugiază în curtea palatului și vędându-se incungiurată de soldați, sări peste capetele lor în odaia de gardă, după ce, pentru a pötrunde acolo, spărsese un geam. Vędându-se și aci în primedie, maimuța alergă în coridorul palatului și printr'o ferăstră deschisă pötrunse în camera de culcare a maistrului de vënëtoare, unde o slujnică eră tocmai ocupată cu facerea patului. Cu o săritură, maimuța fu în pat și se uită rânjind la servitörea îngrozită care fugi scoțând țipete de spaimă. Abia acum țugarul putü fi prins. Maimuța fu restituită proprietarului ei care va respunde de stricăciunile făcute de dënse.

Un redactor deolarat mort în propriul țiar. Redactorul șef al țiarului «Pungolo» diu Neapole, dl Filippo Lattuada, a putut citi, vinerea trecută, în propriul seu țiar, șcirea că e mort, cu töte că, în aceeaș ți, el apărü la redacție sănëtös tun. Dl Filippo Lattuada se simția de câteva țile cam bolnav și trebui să remăe acasă. Pe timpul bólei sale, un alt redactor, dl Vincenzo Droghetti, se însărcină cu redacția țiarului și își implini cu multă abilitate — după cum se pöte vedé mai jos — misiunea sa. La 18 c., el vizită pe redactorul bolnav. Acesta se plânse că se simte foarte reu și esclămă: «Ah, prietene, simt

că nu mai ajung țiaua de mâne!» «Până sėra möre negreșit, când apare ediția de sėră a gazetei, el va fi deja mort!» se gândi dl Vincenzo Droghetti, și ducându-se la redacție, scrisen un necrolog mișcător. După câteva țiasuri, țiarul «Pungolo» apărü încadrat în negru și aduse șcirea despre mörtea dlui Filippo Lattuada. Acesta inse, nu numai că nu murise, ci se simția din contră atât de bine, încat veni la redacție, când citi șcirea că a murit, eră cât p'aci să capete intr'adevăr un atac de apoplecsie. Dar după ce prima spaimă i se potoli, dl Lattuada isbucni intr'un rıs homeric, în care fu acompianat de toți membrii redacției. Se scöse apoi un supliment prin care se desmînți șcirea funebră.

Paris port de mare. Parisul are perspectiva de a vedé, încă în timpurile nöstre vapöre de mare între zidurile sale. Comisiunea însărcinată cu studiarea proiectului în cestiune și-a făcut deja raportul. Marele canal care va legă Rouen cu Paris va avé o lungime de 182 de chilometri și o adâncime de 6 metri. Pentru corăbii mari de tot, se va construi un port între St. Denis și Clichy, afară de această, porturi mici vor fi înființate la Andely, Vernon, Nantes, Poysay, Archières și Argenteuil. Cheltuielile se vor urcă aproximativ la 150 de milioane. La cele 345,027 de întrebări trimise în această privință la diferite persoane notabile din Francia, numai 13 respunsuri au fost contra proiectului.

SFATURI HIGIENICE.

Dopurile de plută, muiate de doue sėu trei ori intr'un amestec de doue treimi cėră galbenă și o treime seu de vacă, și apoi puse pe o pėtră cu capėtul de jos, decă sũnt încălđite până ce se usucă, au proprietatea de a nu lăsă să trecă nici una din părțile subtile ale licidelor cele mai desise. Aceste dopuri garantează perfect vinurile și nu le dau nici un miros.

Erupțiuni ale pielei. Ca să ve vindecați de micile erupțiunii ale pielei, care se produc mai ales la adolescenți, cel mai bun leac e să ve spėlați cu apă alcalină. Medicamentele complicate ce se dau în comert sũnt cele mai multe de nici un efect. 25 de grame de potasă intr'un litru de apă, sũnt suficiente. Să se bage de sēmă inse ca să nu se atingă ochii cu această apă.

Pösta redacțiunei.

Fruete de lectură. Regretăm, că nu le putem publica; limba e atât de rea, încat ar trebui să le traducem de nou. Trimite-ne șciri culturale de pe acolo!

Kostock. Așteptăm.
Strada Căsarnei 46. Am trimis nr. cerut.

Călindarul sėptemănei.

Țiaua sėpt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sörole
Dumin. 22	după Rus. c. Ev. 6	dela Luca c. 16, gl. 2, a inv. 9.	res. ap.
Duminică 20	Marc. Artemiu	1 Nov. T. Sil.	6 46 4 41
Luni 21	Cuv. Ilarion	2 Pom. Rep.	6 47 4 41
Marți 22	Par. Averhie	3 Gotlieb	6 48 4 39
Mercuri 23	Ap. Iacov fr. Dlui	4 Par. Barom.	6 50 4 37
Joi 24	Mart. Areta	5 Emerica	6 52 4 36
Vineri 25	Mart. Martian	6 Leonhard	6 54 4 34
Sămbătă 26	† M. Mart. Dimitrie	7 Engelbert	6 55 4 33

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu țipariul lui Iosif Lang în Oradea-mare.